

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XXXIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

dis apostolica vicibus decoratur, ad petitionem Episcopi ab ipso ordinati in iudicium sequentis civitatis Episcopi, quod nulla ecclesiastica lege vel ratione conceditur, iudicandum iuberetis occurrere. Ex hoc interim loco discimus falli eos qui vices apostolicas Arelatenſi Eccleſiæ affixas non fuiſſe contendunt, ſed perſonis tantum datas. Nam cum Pelagius doceat Eccleſiam Arelatenſem vicibus apoſtolicæ ſedis decoratam eſſe, planum eſt ex his quæ dicta ſunt in capite xxii. privilegium illud perpetuum fuiſſe & ad omnes ex æquo Arelatenſes Episcopos pertinuiſſe; ita tamen ut renovatione interdum indigeret, non ſecus ac Theſſalonicensis Eccleſiæ privilegium.

VI. Mortuus eſt Sapaudus anno quingenteſimo octuageſimo nono, cui ſtatim ſucceſſit Licerius Regis Guntchramni Referendarius, ut Gregorius Turonenſis tradit in libro viii. hiſt. Francor. cap. xxxix. Hunc non invenio functum fuiſſe vicibus apoſtolicæ ſedis. Attamen ex epistoſa Gregorij Magni ad Virgilium, de qua agemus in capite ſequenti, colligi poteſt Licerium quoque Vicarium ſedis apoſtolicæ egiſſe intra Gallias. Vices enim ſuas & uſum Pallij concedens Virgilio, cuncta revocat ad antiquum morem; tum hunc honorem debitum eſſe ait Episcopò Eccleſiæ Arelatenſis, & nihil de debito honore ſubtrahendum illi eſſe. Quod evincit ruruſum vices apoſtolicæ ſedis loco tributas fuiſſe, non perſonis tantum, adeoque Licerium vicibus apoſtolicæ ſedis & Pallio fuiſſe decoratum. Moriens autem Licerius ſucceſſorem habuit Virgilium; ut narratidem Gregorius Turonenſis lib. ix. cap. xxiii.

C A P V T XXXIX.

Synopſis.

I. Virgilius Arelatenſis Episcopus petit à ſancto Gregorio vices apoſtolicæ ſedis & Pallium juxta antiquam conſuetudinem. Non repugnavit Gregorius.

II. Debitum fuiſſe hunc honorem Eccleſiæ Arelatenſi colligitur ex verbis ſancti Gregorij.

III. In epistoſa generali ad Episcopos Gallicanos Gregorius renovat auctoritatem quam prædeceſſores ejus tribuerant Episcopis Arelatenſibus.

IV. Vices ſuas & Pallium Virgilio concedens Gregorius, vult tamen ſua ſingulis Metropolitanis jura ſervari. Explicatur locus ille ſancti Gregorij, qui non eſt ſimpliciter intelligendus.

V. Modum deinde præſcribit utendi Pallio, ut irret obviam ambitioni Virgilij, ne is Pallio illo cen quadam indumento quotidiano uteretur. Habuit poſterioribus temporibus hoc privilegium Hincmarus Archiepiſcopus Remenſis. Sed ipſe eo privilegio non utebatur.

VI. Gregorius præſcribens ordinem iudiciorum, decernit duodecim iudices in qualibet cauſa debere eſſe.

Pelagius Papa decreverat eam eſſe certam provinciam qua decem vel undecim Episcopos iudices habeat ſub uno Metropolitanano. Quod etiam obſervatum eſt ab Urbano ſecundo.

VII. Gregorius in Angliam mittens Auguſtinum, cum Virgilio commendavit, cum per Arelatem tranſiurus eſet. Virgilium vocat Metropolitanum Galliarum. Pallium Arelatenſibus Episcopis tributum antiquius.

VIII. Vices apoſtolicæ ſedis conceſſas olim fuiſſe Eccleſiæ Arelatenſi probatur auctoritate Gregorij ſeptimi. Deſit autem ea auctoritas poſt Gregorium Magnum.

I. **C**ONSTITUTUS in Arelatenſi ſede Virgilius, vir magnarum virtutum & magnorum meritorum, nihil prius aut antiquius habuit quam ut dignitatem Eccleſiæ ſuæ collatam conſervaret. Sedebat tum in cathedra Romana Gregorius cognomento Magnus, vir ut ſanctiſſimus, ita doctiſſimus, peritiſſimus juriſum ſedis apoſtolicæ, ac politiæ eccleſiaſticae callentiſſimus. Ad hunc ergo Virgilius, ſuffragatione uſus Regis Childeberti, literas ſcripſit, petens ut juxta antiquum morem ſibi tribueret vices apoſtolicæ ſedis & Pallium. Non repugnavit Gregorius; ſed miſſa ad eum epistoſa per Ioannem Presbyterum & Savinum Diaconum Eccleſiæ Arelatenſis, ut eſt in veteri codice MS. Bibliothecæ regiæ, cuncta primùm conceſſit quæ poſtulata ab eo erant, deinde illum aliquot præceptis inſtruxit circa negotia quædam magni momenti, mandataque dedit ſimilia his quæ deceſſoribus Virgilij data fuerant à ſuperioribus Pontificibus Romanis. *Quod verò in eis* S. Gregor. lib. 4. cap. 50. *antiquum morem, inquit, uſum Pallij ac vices ſedis apoſtolicæ poſtulavi, abſit ne aut tranſitorie poteſtatis culmen aut exterioris cultus ornamentum in vicibus noſtris ac Pallio quaſiſſe te ſuſpicer. Et paulò poſt: Libente ergo animo poſtulata concedimus; ne aut vobis quicquam de debito honore ſubtrahere aut præcellentiſſimi filij noſtri Childeberti Regis petitionem contempſiſſe videamur.* Acta hæc anno quingenteſimo nonageſimo quinto.

II. Gregorius itaque vices ſuas & Pallium conceſſit Virgilio, non ad preces Childeberti ſimpliciter, neque ut perſonam Virgilij honoraret; ſed quia id vetus conſuetudo poſcebat, quæ in plerisque vim legis obtinēt. Debitum namque Virgilio fuiſſe hunc honorem non obſcurè ſignificat: quia nimirum Eccleſiæ Arelatenſi ſic tributum erat illud privilegium ut ad omnes ſucceſſores pertineret, ita tamen ut confirmatio privilegij petenda eſſet à Romano Pontifice quoties novus Arelatenſi cathedræ datus erat antiſtes. Nam & conſuetudinem illam ruruſum urget ſanctus Gregorius in epistoſa ad

S. Gregor. lib. 4.
cap. 55.

lib. 4. epist. 55.

Childebertum: *Vnde & gratanter ea que scripsistis accepimus, & que voluistis animo libenti concessimus; atque ideo fratri nostro Virgilio Arelatensis civitatis Episcopo vices nostras juxta antiquum morem & excellentia vestre desiderium Deo favente commisimus; cui etiam & Pallij usum, sicut prisca habuit consuetudo, concessimus.* Item in epistola ad Episcopos in regno Childeberti constitutos: *Opportunum esse perspeximus in Ecclesiis que sub regno precellentissimi filij Childeberti Regis sunt secundum antiquam consuetudinem fratri nostro Virgilio Arelatensi Episcopo vices nostras tribuere.*

III. Iam antea multoties observavimus necessariam fuisse promulgationem hujus privilegij, ne quis se juris ignorantia tueri possit. Ea de causa Gregorius, præter epistolas ad Virgilium & ad Childebertum scriptas, alias dedit ad Episcopos qui sub regno Childeberti erant, ob necessitatem publicandæ legis, ut diximus. Eodem tempore ad illos scripsit de potestate quæ Virgilio competeat tanquam Vicario sedis apostolicæ, in judiciis nimirum episcopalibus, congregatione Conciliorum generalium, majorum causarum relatione ad sedem apostolicam, de literis formatis ab illo accipiendis. Sed hoc postremum caput præcipuè urget, respiciens haud dubiè ad rescripta Zozimi, Symmachi, & Vigilij. Ait enim: *Hoc etiam vos pariter previdimus admonendos, ut nullus vestrum ad longinquiora loca sine presati fratris & coepiscopi nostri Virgilij auctoritate tentet aliquo modo proficisci; scientes quia & predecessorum nostrorum, qui vices suas ejus predecessoribus commiserunt, sic procul dubio mandata definiunt.*

IV. Redeamus nunc ad Virgilium. Ad illum itaque scribens Gregorius de variis disciplinæ capitibus, flectit rursum ad concessionem Pallij & vicium suarum: *Itaque fraternitati vestre vices nostras in Ecclesiis que sub regno sunt precellentissimi filij nostri Childeberti juxta antiquum morem Deo auctore committimus. singulis siquidem Metropolitibus secundum priscam consuetudinem proprio honore servato.* Hic locus non est leviter prætereundus. Etenim Gregorius sic vices suas juxta antiquum morem committit Virgilio, ut tamen singulis Metropolitanis secundum priscam consuetudinem jura sua servari velit. Quod à Pontificibus Romanis observatum fuisse vetustis temporibus, cum vices suas cuiquam tribuerent, observat alibi ex Hincmaro illustrissimus Archiepiscopus. Videndum ergo quid sibi velit hoc loco Gregorius. Neque enim hinc colligi potest nihil auctoritatis ab eo tribui Virgilio supra Metropolitanos, cum constet illum accepisse potestatem super omnes

Marca in Tb. de
Primariis. 5. 51.

Episcopos in regno Childeberti constitutos. Intelligit ergo Gregorius, sic usurum auctoritate ista extraordinaria Virgilium, ut tamen Metropolitanis relinquat ordinationes Episcoporum secundum veterem morem. Sed hic mos explicandus est ex epistola sancti Leonis ad Anastasium Thessalonicensem; ex qua colligitur servandas quidem esse Metropolitanis ordinationes comprovincialium Episcoporum, sed eas celebrari non posse extra conscientiam Vicarij, ut supra adnotavimus.

V. Transfit deinde Gregorius ad concessionem Pallij, modum præscribens utendi. *Pallium quoque transmisisimus, inquit, quo fraternitas tua intra Ecclesiam ad sola Missarum solennia utatur.* Timebat fortassis ne Virgilius, ut humanum est ambitione labi, Pallio ceu quodam quotidiano indumento uteretur ad fastum & ad ostentandam auctoritatem suam. Hic Gregorij metus se prodere videtur in initio illius epistolæ, in qua sic legitur: *Abstine aut transitoria potestatis culmen aut exterioris cultus ornamentum in vicibus nostris ac Pallio que sisse te suspicer.* Habuit posterioribus seculis hoc privilegium Hincmarus Remensis Archiepiscopus, ut ei liceret, si vellet, uti quotidie Pallio; ut refert Flodoardus. Sed ipse in epistola xxxvi. ad Nicolaum Papam scribit eo privilegio usum non fuisse, quod ad aliud illum oporteret tendere & de aliis cogitare quàm alicui pompæ ac ostentationi applaudere. Privilegia porro sibi concessa à Summis Pontificibus ea de causa petiisse se, ut hac novitate carnales & animales homines, apud quos veteres constitutiones jam quasi pro vili habebantur, ut ipse ait, territi, reverentius se erga Remensem Ecclesiam haberent. Hæc sunt ejus verba ex ejus epistola ad Nicolaum Papam: *Privilegia autem sedis apostolicæ non ideo petij ut mihi non sufficeret quod sacri canones & decreta sedis Romane Pontificum cuique metropoli concedunt.* Et nonnullis interjectis, ait se privilegia illa petiisse, ut quia veteres constitutiones jam quasi pro vili apud quosdam habentur, his novis decretis carnales & animales homines territi quiddam reverentius contra Ecclesiam indignitati meæ commissam agerent.

VI. Illud postremò annotandum est in epistola Gregorij ad Virgilium, quod cum superiores Pontifices causarum judicia indefinitè commisissent Episcopis Arelatensibus, cum competenti numero collegarum, iste numerum Episcoporum judicum, haud dubiè quo minor esse non possit, decernit esse duodecim. *Si qua verò inquisitio de fide, inquit, vel fortasse aliarum rerum inter Episcopos causa emerjerit, que discerni difficilis possit, collectis duodecim Episcopis venietur atque de-*

vidatur. Respiciebat fortassis ad epistolam decessoris sui Pelagij, qui ita scripserat ad Episcopos qui ad synodum CP. convenerant evocati à Ioanne CP. Episcopo: Scitote certam provinciam esse quæ habet decem vel undecim civitates & unum Regem & totidem minores potestates sub se & unum Episcopum aliòsque suffraganeos decem vel undecim Episcopos iudices, ad quorum iudicium omnes causæ Episcoporum & reliquorum sacerdotum ac civitatum causæ referantur. Hanc eandem regulam, ut hoc obiter dicam, in medium adduxit Urbanus II. cum episcopatum Atrebatensem restitueret. Liqueat sanctorum canonum institutis integram esse provinciam & Metropolitanum proprium debere sortiri quæ duodecim constat episcopatibus.

VII. Post aliquot exinde annos Gregorius de salute Anglorum sollicitus, Augustinum in eam insulam misit cum dignitate & auctoritate Vicarij sedis apostolicæ. Et quia ille, ut in Angliam trajiceret, Galliam per Massiliam & Arelatem petiturus erat, literas ei commendatorias dedit ad Virgilium, in quibus eum vocat Metropolitanum Galliarum, quòd primi sacerdotis locum teneret intra Gallias, ut Pelagij primi verbis utamur. Cum verò Augustinus postea consisteret in Anglia, deque multis disciplinæ capitibus consulisset Gregorium, inter alia petit qualiter deberet cum Galliarum atque Britannorum Episcopis agere. Ad quæ Pontifex ita respondit: In Galliarum Episcopos nullam tibi auctoritatem tribuimus; quia ab antiquis predecessorum nostrorum temporibus Pallium Arelatensis Episcopus accepit; quem nos privare auctoritate percepta minimè debemus. Virgilius erat tum Arelatensis Episcopus. Is verò Pallium non acceperat ab antiquis predecessorum Gregorij temporibus, sed à Gregorio. Itaque sic explicandus est hic locus, ut dicere voluerit Gregorius Pallium Arelatensi Episcopo, quisquis is tandem foret, perpetuo privilegio, cui derogari non debebat, tributum fuisse ab antiquis temporibus; sicut suprâ simili argumento ostendimus omnes Illyricanas Ecclesias pertinuisse ad curam Thessalonicensis antistitis, quisquis is tandem foret, adeoque privilegium Episcopi Thessalonicensis fuisse perpetuum.

VIII. Arelatensi Ecclesiæ tributas fuisse olim vices apostolicæ sedis aperte scribit Gregorius VII. ad Archiepiscopum Remensem his verbis: *Inde est quòd Arelatensis Ecclesie non solum à beato Gregorio doctore dulcissimo, sed etiam à pluribus ejus sanctis antecessoribus, cum haberet vicem sedis apostolicæ, ut omnes Episcopos totius regni Francorum, quod tunc latius extendebatur, ad Concilium convocaret, eosque in iudicio constringeret, sine cujus licentia nullis de supradictis Episcopis longè à suo episcopatu fas erat abire, post aliqua tempora pro quibusdam causis predicta potestas & auctoritas cessavit, & suam vicem aliis quibus placuit sedes apostolica concessit. Quibus verbis innuere hoc quoque videtur Gregorius, defuisse eam Arelatensium Episcoporum auctoritatem post tempora Gregorij Magni.*

ret, eosque in iudicio constringeret, sine cujus licentia nullis de supradictis Episcopis longè à suo episcopatu fas erat abire, post aliqua tempora pro quibusdam causis predicta potestas & auctoritas cessavit, & suam vicem aliis quibus placuit sedes apostolica concessit. Quibus verbis innuere hoc quoque videtur Gregorius, defuisse eam Arelatensium Episcoporum auctoritatem post tempora Gregorij Magni.

CAPVT XL.

Synopsis.

I. Extincto Virgilio Episcopo Arelatensi, extincta quoque est vicaria dignitas Ecclesie Arelatensis. Neque enim constat Ioannem aut Felicem, qui postea sedem illam tenuerunt, fuisse Vicarios apostolicæ sedis.

II. Rolandus postea tentavit restaurare antiquam Ecclesie sue dignitatem, irritò conatu.

III. Felicitus fuit Rostagnus, qui Pallium & vices apostolicæ sedis accepit à Ioanne VIII. Papa. Verum non constat an ea auctoritate usus sit. Certe in Conciliis deinde subscripsit longo intervallo post alios Episcopos.

IV. Temeritas Rostagni in ordinatione Episcopi Narbonensis repressa. Saxius refellitur, qui putavit Ioannem Pontificem Romanum ad Rostagnum subscripsisse uti Agnus Narbonensis Episcopus deponeretur.

V. Raimbaldus vices apostolicæ sedis obtinuit seculo sequenti, & subjectionem Metropolitanam Aquensis. Atamen ista auctoritas diu non valuit.

VI. Vnicum illud privilegium sequenti tempore habuit Arelatensis Archiepiscopus, ut nulli prorsus Legato, nisi ei tantum qui de Romani Pontificis latere destinatus esset, subiceretur. Probatum ex Innocentio III.

I. EXTINCTO itaque Virgilio, extinctam quoque fuisse puto vicariam dignitatem Ecclesie Arelatensis. Certè non video quemquam eorum qui post ista tempora cathedram Arelatensem tenuerunt appellari Vicarium apostolicæ sedis, neque aliqua magna aut extraordinaria auctoritate instructum fuisse. Vnus Ioannes Arelatensis Episcopus occurrit, cui anno DCLXVIII. Vitalianus Papa commendavit Theodorum Episcopum & Adrianum Abbatem in Angliam profecturos. Quod ut explicari fortassis posset ex epistola Gregorij Magni, cum Virgilio commendaret Augustinum, sic intelligi potest de simplici epistola commendatoria ad Ioannem scripta, quòd necessario eundem viris illis esset per Arelatensem civitatem. In Concilio Romano quod ab Agathone Papa habitum est anno DCLXXX. subscripsit Felix Episcopus Arelatensis, Legatus venerabilis synodi per Galliarum provincias constitutus. Sed hinc nulla prerogativa Episcopi Arelatensis colligi potest. Quippe

Vide supra 17. l. 1. c. 14. l. 1.

Apud Moscos in iud. Euseb. l. 1. c. 1. p. 14. l. 1. c. 1. p. 14. l. 1. c. 1. p. 14.

7. Corp. lib. 5. Tur. lib. 1. c. 1. p. 14. l. 1. c. 1. p. 14.

Florian. l. 1. c. 1. p. 14. l. 1. c. 1. p. 14.

Item lib. 1. c. 1. p. 14. l. 1. c. 1. p. 14.

Historia cap. 1. l. 1. c. 1. p. 14. l. 1. c. 1. p. 14.

Greg. VII. lib. 1. c. 1. p. 14. l. 1. c. 1. p. 14.

Nota l. 1. c. 1. p. 14.